

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 16. august 2013
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Jean Elisabeth Hørdum-
Axelsen
Sagsnr.: 2013-0035-0182
Dok.: 807161

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål BI-BL fra Folketingets Retsudvalg den 22. august 2013

Samrådsspørgsmål BI:

”Vil ministeren redegøre for, hvilken instruks politiet havde i forhold til eventuelle uanmeldte demonstrationer og lignende episoder, der måtte opstå i forbindelse med formanden for det kinesiske parlaments overhus Yu Zhengshengs officielle besøg i Danmark 4.-7. juni 2013?”

Samrådsspørgsmål BJ:

”Vil ministeren redegøre for, om de relevante lovbestemmelser og regler blev overholdt og de sædvanlige procedurer fulgt i forbindelse med politiets og eventuelt efterretningstjenestens ageren i forhold til de meningstilkendegivelser, uanmeldte demonstrationer og lignende episoder, der var i forbindelse med formanden for det kinesiske parlaments overhus Yu Zhengshengs besøg i Danmark 4.-7. juni 2013?”

Samrådsspørgsmål BK:

”Vil ministeren redegøre nærmere for, hvilke meningstilkendegivelser, uanmeldte demonstrationer og lignende episoder, der ifølge politiet forekom under Yu Zhengshengs officielle besøg i Danmark 4.-7. juni 2013, herunder hvad der ifølge politiet konkret skete i forbindelse med de enkelte episoder? Der kan bl.a. henvises til de episoder, som er nævnt i Jyllands Postens artikel på side 12 den 8. juni 2013: ’Nyt officielt besøg, ny kritik af at lægge sig fladt ned for kineserne’.”

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Samrådsspørgsmål BL:

”Modtog Justitsministeriet en henvendelse fra Udenrigsministeriet om, hvorledes politiet burde agere i forbindelse med borgeres meningstilkendigelser, uanmeldte demonstrationer og lignende episoder ved formanden for det kinesiske parlaments overhus Yu Zhengshengs besøg i Danmark 4.-7. juni 2013, og hvad gik henvendelsen i bekræftende fald nærmere ud på?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Søren Espersen (DF) og Pernille Skipper (EL).

[Indledning]

1. Temaet for dette samråd er politiets ageren i forbindelse med formanden for det kinesiske parlaments overhus’ (Yu Zhenshengs) officielle besøg i Danmark den 4.-7. juni i år.

Jeg har som bekendt netop besvaret fire skriftlige spørgsmål fra Retsudvalget om samme emne – spørgsmål nr. 895, 920, 921 og 956.

Jeg har derudover for ca. et år siden under et samråd her i Retsudvalget besvaret spørgsmål om politiets indsats, herunder håndteringen af demonstrationer, under den kinesiske præsidents besøg i Danmark sidste sommer.

Min besvarelse i dag vil i nogen grad være en gentagelse af disse besvarelser. Det håber jeg, at udvalget vil have forståelse for.

2. Jeg vender tilbage til det senere, men jeg vil gerne allerede her indledningsvis tilbagevise enhver spekulation om eller antydning af, at der fra min eller andres side skulle være givet instrukser til politiet med det formål at begrænse ytringsfriheden i forbindelse med det kinesiske besøg.

Hverken jeg selv eller andre i Justitsministeriet har blandet sig i politiledelsens beslutninger om, hvordan den politioperative indsats i forbindelse med det kinesiske besøg skulle organiseres og tilrettelægges.

Jeg har ikke forudsætningerne for at vurdere, hvordan den politimæssige indsats bedst planlægges og gennemføres. Men det har politiet, og derfor overlader jeg med sindsro sådanne opgaver til politiet.

Københavns Politi har endvidere klart afvist at have modtaget instrukser af nogen art fra andre myndigheder, herunder Udenrigsministeriet, om det pågældende besøgs afvikling.

[Forsamlingsfrihed og politiloven]

3. I Danmark gælder som bekendt en grundlovsfæstet ret til både at forene sig, at ytre sig og til at forsamle sig.

Det er politiske frihedsrettigheder, som regeringen anser for at være helt grundlæggende og afgørende elementer i ethvert demokratisk samfund, og som regeringen derfor også vægter meget højt.

I tråd med grundlovens bestemmelser fastslår politiloven som overordnet regel, at det er politiets opgave at beskytte borgernes ret til at forsamle sig. Politiet er med andre ord i deres virke forpligtet til netop at værne om den grundlovssikrede forsamlingsfrihed.

Når det er sagt, skal frihedsrettighederne – herunder forsamlingsfriheden – selvfølgelig udøves i overensstemmelse med retsordenens almindelige regler, herunder politiloven og straffeloven.

Der er derfor i politiloven og ordensbekendtgørelsen bl.a. fastsat regler om, at en forsamling skal anmeldes til politiet på forhånd, og at politiet kan give påbud om, at en forsamling skal afholdes et andet sted end det påtænkte eller på andre vilkår.

Dette kan dog kun ske, når der er begrundet frygt for fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden, herunder betydelig forstyrrelse af færdslen, eller fare for enkeltpersoners sikkerhed eller den offentlige sikkerhed.

Ved sin afgørelse af, om der skal udstedes påbud eller fastsættes vilkår, skal politiet som et væsentligt hensyn lægge vægt på, at forsamlingen kan opfylde sit formål.

Politiet kan udover meddelelse af påbud og vilkår helt forbyde uden-dørsforsamlinger, når der, som det hedder, af forsamlingen kan befrygtes fare for den offentlige fred.

Truslen skal i disse situationer rette sig mod mere grundlæggende almene interesser, og faren skal udgå fra forsamlingen som sådan.

Hvis der derimod er tale om, at enkelte deltagere i en forsamling giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners sikkerhed eller den offentlige sikkerhed, giver politiloven mulighed for, at politiet kan gribe ind over for denne eller disse personer.

Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis forsamlingsdeltagere optræder voldeligt.

Politiet kan udstede påbud, besigtige en persons legeme, undersøge tøj og genstande samt fratage personer genstande. Politiet vil også om nødvendigt kunne frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren.

Foruden politiets opgave med at beskytte borgernes forsamlingsret har politiet en anden opgave i relation til generelt at afværge fare for for-

styrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners sikkerhed eller den offentlige sikkerhed.

Denne generelle adgang til fareafværgelse gælder, uagtet om der er tale om en forsamling eller ej.

Med henblik på at afværge fare kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan således anvende de samme beføjelser som over for forsamlingsdeltagere i form af påbud, besigtigelse, undersøgelse og frihedsberøvelse.

[Trusselsvurdering]

4. Et officielt besøg af nr. 4 i det kinesiske magthierarki må nødvendigvis give anledning til, at der foretages en trusselsvurdering, og at det på den baggrund overvejes, hvilke sikkerhedsmæssige foranstaltninger der skal iværksættes.

Til brug for dette samråd har jeg indhentet en udtalelse fra Politiets Efterretningstjeneste (PET) vedrørende PET's rolle i forbindelse med det kinesiske besøg, som der specifikt er spurgt til.

PET har i den forbindelse mere generelt oplyst, at efterretningstjenesten har ansvaret for alle offentlige livvagtsopgaver i Danmark, og at PET's Livvagtsstyrke efter en konkret trusselsvurdering beskytter visse udenlandske besøgende.

I forbindelse med det kinesiske besøg i juni i år orienterede PET som sædvanligt de relevante politikredse om besøget, rejseplanerne og programmet for besøget.

Som ved andre udenlandske besøg kom efterretningstjenesten med anbefalinger om en række konkrete politimæssige sikkerhedstiltag. Det

drejede sig bl.a. om, hvornår der burde være politimæssig tilstedeværelse under besøget.

PET har yderligere oplyst, at tjenesten i almindelighed ikke kommer med anbefalinger om, hvordan en politikreds bør løse en konkret sikkerhedsopgave.

I forbindelse med det konkrete besøg gjorde PET dog politikredsene opmærksom på, at der i international sammenhæng er fokus på menneskerettighedssituationen i Kina.

[Københavns Politis strategi]

5. For så vidt angår det nærmere indhold af Københavns Politis strategi for den politimæssige afvikling af besøget kan jeg henvise til min nylige besvarelse af spørgsmål nr. 895 til Retsudvalget.

Jeg vil dog her i dag nævne, at politiet i forbindelse med sikringen af de enkelte lokaliteter, som den kinesiske delegation skulle besøge, på forhånd havde identificeret egnede steder til eventuelle demonstrationers placering.

Dette skete for at sikre den fastlagte strategi og med henblik på at sikre, at anmeldte eller spontant opståede demonstrationer i videst muligt omfang kunne gennemføres.

Kriteriet for fastlæggelsen af disse steder var, at demonstranterne så vidt muligt skulle være synlige for den kinesiske delegation, men samtidig placeret i en sådan sikkerhedsafstand, at de ikke havde mulighed for at lægge hindringer i vejen for kortegens ankomst til stedet og uden mulighed for, at delegationen kunne blive udsat for angreb.

Det er vigtigt at understrege, at Københavns Politi afviser, at strategien havde til formål at skærme den kinesiske delegation mod synet af demonstranter.

[Avedøreværket]

6. Efter disse mere generelle bemærkninger om rammen for politiets indsats under det kinesiske besøg vil jeg nu gå over til de konkrete episoder ved Avedøreværket, på Amalienborg Slotsplads og ved Christiansborg, som er omtalt i den artikel i Jyllands Posten, der er henvist til i samrådsspørgsmålene.

Den første episode fandt sted den 5. juni ved Avedøreværket. Her havde en demonstrant, der ifølge artiklen er medlem af Støttekomiteen for Tibet, stillet sig langs den kinesiske delegations rute med et tibetansk flag.

Den pågældende person befandt sig tæt på den planlagte rute for kortegen. Han blev derfor afskærmet af en af politiets mandskabsvogne under kortegens forbiørsel ved ankomsten til Avedøreværket, således at han ikke fik mulighed for at hindre kortegens færden.

Den pågældende person, som medbragte et flag, blev efter kortegens forbiørsel henvist til at stille sig ved det område, som på forhånd var udpeget til eventuelle demonstrationer. Denne henvisning efterkom han.

Den pågældende person forlod imidlertid senere i forløbet det anviste område og placerede sig nu tæt på eskorteruten ved en rundkørsel ved Avedøre Havnevej.

Da kortegen passerede stedet efter besøget på Avedøreværket, blev demonstranten atter afskærmet af en motorcykelbetjent, idet han nu igen befandt sig meget tæt på kortegen og derfor vurderedes at kunne udgøre en sikkerhedsrisiko.

Politiet oplyser, at det var den operationsansvarliges vurdering, at en demonstration fra det anviste demonstrationsområde ville have været synlig for kortegen, ligesom den pågældende demonstrant, trods afskærmningen under kortegens forbi kørsel, rent faktisk kunne ses af kortegen.

I forbindelse med gennemgangen af denne episode vil jeg også påpege, at politiets ageren skal ses og forstås i en lidt bredere kontekst.

Som det fremgår af mit svar på spørgsmål nr. 895, har politiet oplyst, at der i timerne forud for delegationens besøg på Avedøreværket ved flere lejligheder blev observeret forbi passerende biler, der udviste mistænkelig adfærd omkring værket, og som udviste interesse for adgangsforholdene til værket.

Denne form for adfærd var ifølge sikkerhedspersonalet på værket en afvigelse fra normalt tilstanden på stedet.

[Amalienborg]

7. Den anden episode fandt sted den 6. juni på Amalienborg Slotsplads, hvor et mindre antal Falun Gong-medlemmer ifølge artiklen blev flyttet af politiet.

De pågældende mente angiveligt ikke selv, at de udgjorde en demonstration, idet de alene var iført Falun Gong-bevægelsens gule T-shirts.

Københavns Politi har om episoden oplyst, at der i overensstemmelse med politiets strategi på forhånd var udpeget et område ved hjørnet af Toldbodgade og Frederiksgade, der vurderedes sikkerheds- og færdselsmæssigt forsvarligt at henvise eventuelle uanmeldte demonstrationer til.

Stedet var beliggende umiddelbart uden for slotspladsen, men dog meget nær det palæ, som delegationen skulle besøge, og dermed velegnet til formålet.

Forud for kortegens ankomst havde flere demonstranter taget opstilling på det anviste sted. Politiet blev kl. 13.40 imidlertid opmærksom på tre personer, der havde taget opstilling midt på slotspladsen på kørebanen over mod det palæ, som delegationen skulle besøge.

De pågældende var alle iklædt gule T-shirts og medbragte bannere, hvorfor de skønnedes at udgøre en uanmeldt demonstration.

Da de på grund af deres placering endvidere skønnedes at udgøre en sikkerheds- og færdselsmæssig risiko, tog politiet kontakt til de pågældende for at udspørge dem om deres hensigt.

De pågældende ønskede imidlertid ikke at oplyse nærmere til politiet og optrådte ved politiets henvendelse meget højrøstede og gestikulerende. De pågældende blev anmodet om at tage opstilling på det sted, hvor de øvrige demonstranter befandt sig. Dette afviste de.

Kl. 13.55 ankom en patruljevogn til stedet, og da to af de tre personer fortsat nægtede at følge politiets anvisninger, blev disse to personer frihedsberøvet i medfør af politiloven og borttransporteret til den anviste plads. De blev løsladt kl. 14.00 og var således alene frihedsberøvet i 5 minutter.

Under kortegens indkørsel på Slotspladsen kl. 14.02 begyndte fire personer blandt tilskuerne at råbe paroler på et fremmed sprog og gestikulere mod kortegen. De pågældende skønnedes at udgøre en demonstration og blev vejledt om at trække over til den anviste plads, hvilket de imødekom.

Københavns Politi har ikke registreret yderligere episoder i forbindelse med delegationens besøg på Amalienborg.

[Christiansborg]

8. For så vidt angår delegationens besøg på Christiansborg den 6. juni har Københavns Politi oplyst, at man på forhånd udpeget slotspladsen som et egnet demonstrationsområde.

Eventuelle demonstranter, der befandt sig i Rigsdagsgården, hvorfra delegationen ville ankomme og forlade Christiansborg, ville således blive henvist til slotspladsen.

Politiet har oplyst, at man har registreret enkelte episoder ved Christiansborg, hvor demonstranter blev henvist til at tage ophold på slotspladsen, ligesom politiet sikrede sig enkelte demonstranternes identitet.

[Klagesager]

9. Der er som bekendt flere muligheder for at klage over politiets ageren i forbindelse med episoder, som dem jeg netop har omtalt.

En klage over politiets dispositioner uden for strafferetsplejen – en såkaldt dispositionsklage – indgives i første omgang til politidirektøren i den pågældende politikreds, og politidirektørens afgørelse vil kunne påklages videre til Rigspolitiet.

En klage over politiets adfærd eller optræden i tjenesten – en såkaldt adfærdsklage – kan indgives til Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Københavns Politi har modtaget én klage fra en borger over politiets indgriben over for demonstranter på henholdsvis Amalienborg Slotsplads og ved Avedøreværket.

Københavns Politi har endvidere oplyst, at der er modtaget to klager vedrørende politiets ageren i forbindelse med episoder ved Christiansborg.

Den Uafhængige Politiklagemyndighed behandler den del af klagerne, der vedrører adfærdsklager over politiets magtanvendelse, mens den del af klagerne, der vedrører politiets dispositioner, behandles af Københavns Politi.

De konkrete handlingsforløb vil blive undersøgt nærmere i forbindelse med klagesagernes behandling.

De indgivne klager er fortsat under behandling, og jeg går ud fra, at vi kan være enige om, at den nærmere vurdering af disse episoder bør finde sted i de respektive klageorganer og ikke her i Retsudvalget.

[Afrunding]

10. Det er Københavns Politis opfattelse, at man med udgangspunkt i den foreliggende trusselvurdering, som bl.a. PET bidrog til, har fulgt gældende regler og sædvanlige procedurer i forbindelse med den politimæssige afvikling af den kinesiske delegations besøg i begyndelse af juni måned.

Som jeg har været inde på, oplyser Københavns Politi, at indsatsen blev tilrettelagt under behørig hensyntagen til såvel delegationens sikkerhed, herunder færdselssikkerheden, som til eventuelle demonstranternes ret til at udøve deres demokratiske rettigheder til at forsamle sig og ytre sig.

Som jeg også indledte med at sige, så har politiet på egen hånd planlagt afviklingen af det kinesiske besøg.

Hverken jeg eller nogen andre i Justitsministeriet eller Udenrigsministeriet har blandet sig i politiledelsens beslutninger om, hvordan den poli-

tioperative indsats i forbindelse med besøget skulle organiseres og tilrettelægges.

Og som jeg også har været inde på, afviser Københavns Politi klart, at det har været et element i den udarbejdede strategi at ville skærme den kinesiske delegation for synet af demonstranter.

Til slut vil jeg nævne, at Københavns Politi oplyser, at Foreningen for Falun Gong i Danmark har bedt Københavns Politi om et møde i anledning af begivenhederne på Amalienborg Slotsplads.

Københavns Politi har oplyst, at man forventer at afholde et sådant møde her efter sommerferien, så snart den politimæssige indsats er endeligt evalueret.

Tak for ordet.